

Landsbygd och infrastrukturdepartementet

Enheten för transportinfrastruktur och planering

22 maj 2023

STATENS ANSVAR FÖR DET SVENSKA FLYGPLATSSYSTEMET (DS 2023:3)

Dnr: LI2023/01786

Fackförbundet STs medlemmar arbetar inom staten eller på statligt uppdrag, däribland på flygplatser, inom luftfarten och i andra delar av transportinfrastrukturen. Vi anser att tillgängligheten till ett pålitligt och hållbart transportsystem, som effektivt kombinerar olika trafikslag, är avgörande för att främja ekonomisk utveckling, välbefinnande och livskvalitet för både medborgare och näringsliv. Flyget spelar en viktig roll i detta, då det kan förena människor, idéer och företag nationellt och globalt. Därför är det viktigt med en långsiktig och hållbar plan för det svenska flygplatssystemet som är en grundförutsättning för flyget. Ett välfungerande flygplatssystem kan även vara avgörande för myndigheter och andra samhällsviktiga funktioners arbete under kriser.

Fackförbundet ST har tagit del av utredningens förslag och nedan följer våra synpunkter

8.3.2 Förändringar av det nationella basutbudet av flygplatser

Fackförbundet ST konstaterar att vilka flygplatser som ska ingå i statens nationella basutbud är en politisk fråga. Däremot är det viktigt att beslutet ska vara genomtänkt och bygga på tydliga principer. Vi menar att statens basutbud ska vara ett verktyg för regeringen att uppnå mål såsom klimatpolitiska- och transportpolitiska mål. De bör användas strategiskt för att säkerställa samhällsviktiga funktioner runt om i landet.

Utredningen föreslår en utökning av det nationella basutbudet med fyra flygplatser och att en flygplats ska avyttras. Tillsammans innebär detta en utökning av det statliga åtagandet. Fackförbundet ST saknar dock en tydlig redogörelse för de ekonomiska konsekvenserna av förslaget för bland annat Swedavia och Luftfartsverket (LFV).

För det första menar vi att det skulle vara olyckligt och få negativa konsekvenser för flygplatserna om driften av de nya flygplatserna finansieras genom stora besparingar på Swedavias övriga flygplatser. Det är därför viktigt att regeringen tar höjd för de ökade kostnaderna genom övertagandet av fler flygplatser samt har en plan för hur förändringen ska finansieras både initialt och över tid.

För det andra innebär nuvarande regelverk att LFV har ansvaret för att tillhandahålla flygtrafikledningstjänster för alla flygplatser inom Swedavia. Även regionala

beredskapsflygplatser kräver tillgång till flygtrafikledningstjänster för att kunna öppnas vid behov. Mot bakgrund av den nuvarande och den förväntade personalbristen på flygledare inom LFV måste regeringen ta höjd för långsiktiga investeringar i kompetensförsörjningen.

8.7 Nät med beredskapsflygplatser

Fackförbundet ST anser att det är avgörande för både medborgarnas säkerhet och förtroendet för staten att det finns en effektiv styrning över samhällsviktiga funktioner under kriser. Beredskapsflygplatser har en viktig funktion eftersom det finns en ömsesidig relation mellan de olika samhällsviktiga funktionerna och deras tillgänglighet i landet. I utredningen föreslås att samtliga av Swedavias flygplatser ska bli beredskapsflygplatser och att det ska finnas ett nätverk av icke-statliga flygplatser. Vi välkomnar förslaget att utöka antalet beredskapsflygplatser för att underlätta för samhällsviktiga myndigheters arbete. Vi anser dock att finansieringen av det samhällsviktiga flyget måste fullt ut kopplas ihop med en finansiering av detta uppdrag för flygplatser som inte tillhör basutbudet. Detta är viktigt för att undvika att kostnaden indirekt finansieras av Swedavia.

Vi vill vidare betona vikten av att de betydande kostnader som uppstår för LFV och flygtrafikledningen genom det utökade beredskapsuppdraget fullt ut finansieras av staten. Eftersom upprätthållande av beredskap kräver utökad bemanning av flygtrafikledningspersonal måste även hänsyn tas till den redan ansträngda personalsituationen. Annars riskerar det få negativa konsekvenser för personalen och deras arbetsmiljö. Om full kostnadstäckning inte utgår skulle det få en negativ inverkan för såväl befintlig verksamhet som förmågan att utföra den föreslagna utökningen av verksamheten.

8.8.1 Strategi för luftfarten och nationell plan bör tydliggöra en långsiktig inriktning

Fackförbundet ST delar utredningens synpunkt om behovet av en långsiktig plan för utvecklingen av luftfarten och flygplatssystemet. En viktig aspekt som bör tas i beaktande är den snabba tekniska utvecklingen som flygindustrin genomgår. Detta inkluderar till exempel användningen av elflyg på korta linjer och vätgas eller biobränsle på längre linjer. Detta kommer kräva stora förändringar på både flygplatser och utformningen linjenätet. För att Sverige inte ska hamna efter i utvecklingen är det viktigt att det finns en långsiktig plan kring hur dessa förändringar ska finansieras och implementeras på svenska flygplatser. Vidare är det viktigt att förbättra sammankopplingen mellan tåg och flyg för att minimera klimatpåverkan och öka medborgarnas tillgänglighet till landets flygplatser.

Shervin Vahedi

Utredare, Fackförbundet ST

Britta Lejon

Förbundsordförande, Fackförbundet ST